

**Sytuacja i stan rolnictwa
na terenie Gminy Rogoźno
w aspekcie działalności
Inspekcji Weterynaryjnej**

Opracował: Powiatowy Lekarz Weterynarii w Obornikach

Magdalena Karmelita-Bach

Oborniki, dnia 17 października 2019r.

I. Wstęp

Niniejsze opracowanie przedstawia działania organów Inspekcji Weterynaryjnej prowadzone w 2019 r. w powiecie obornickim na terenie gminy Rogoźno.

W zakresie monitorowania i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt oraz chorób odzwierzęcych utrzymuje się zadowalający stan bezpieczeństwa.

Na bieżąco podejmowane są działania mające na celu zabezpieczenie gminy oraz powiatu przed wystąpieniem chorób zakaźnych zwierząt o szczególnie istotnym znaczeniu dla gospodarki i bezpieczeństwa wewnętrznego kraju. Obecnie działania te skupiają się głównie na zagrożeniu afrykańskim pomorem świń.

Ponadto z uwagi na istniejące ciągle zagrożenie epizootyczne i epidemiologiczne niektórych chorób zakaźnych takich jak: grypa ptaków o wysokiej zjadliwości, afrykański pomór świń, choroba niebieskiego języka, klasyczny pomór świń, wścieklizna, gruźlica bydła, enzootyczna białaczka bydła, brucelozą bydła, BSE, rzekomy pomór drobiu, zgnilec amerykański pszczoł oraz inne należy kontynuować programy działań monitoringowych oraz profilaktycznych, a mając na względzie możliwość przeniesienia zagrożenia z innych krajów i regionów świata oraz obowiązek ustawowy, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Obornikach posiada oraz aktualizuje plany gotowości zwalczania następujących chorób zakaźnych zwierząt:

- pryszczycza,
- choroba pęcherzykowa świń,
- klasyczny pomór świń,
- afrykański pomór świń,
- grypa ptaków o wysokiej zjadliwości,
- rzekomy pomór drobiu,
- zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych (IHN),
- gąbczasta encefalopatia bydła (BSE).

Oprócz działań związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, do zadań Inspekcji Weterynaryjnej należy ochrona zdrowia zwierząt, sprawowana poprzez prowadzenie nadzoru nad każdym rodzajem działalności wiążącej się z:

- rozrodem zwierząt (nadzór nad pozyskiwaniem i obrotem materiałem biologicznym);
- chowem i hodowlą zwierząt akwakultury (ryby, skorupiaki i mięczaki);
- skupem zwierząt, miejscami gromadzenia zwierząt, obrotem zwierzętami i pośrednictwem w tym obrocie;
- organizowaniem targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt;
- utrzymywaniem zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt, a także chowem lub hodowlą zwierząt dzikich utrzymywanych przez człowieka jak zwierzęta gospodarskie;
- transportem zwierząt.

W związku z prowadzeniem ww. działalności Inspekcja Weterynaryjna przeprowadza kontrole dotyczące spełnienia warunków weterynaryjnych określonych stosownymi przepisami, dobrostanu zwierząt, IRZ oraz CC - dotyczące spełnienia wymogów wzajemnej zgodności przez rolników.

Niezwykle ważną pozycją w systemie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia publicznego są działania Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie badania zwierząt rzeźnych i mięsa oraz nadzoru nad produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego.

Niezależnie od wykonywanych badań przedubojowych i poubojowych oraz nadzoru nad produkcją żywności zwierzęcego pochodzenia, Inspekcja Weterynaryjna stale realizuje krajowy plan monitoringu żywności, którego celem jest kontrola i wykrycie obecności substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, leków oraz skażeń promieniotwórczych u żywych zwierząt, w tkankach lub narządach po uboju oraz w produktach spożywczych pochodzenia zwierzęcego.

Do dnia 30.09.2019 r. w ramach badań monitoringowych pozostałości pobrano i zbadano 72 próbki wydaliny, płynów ustrojowych zwierząt żywych, tkanek i narządów zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego oraz wody przeznaczonej do pojenia zwierząt i pasz, pobranych z: gospodarstw, rzeźni.

Badania pobranych próbek przeprowadzane były w zdecydowanej większości w Zakładzie Higieny Weterynaryjnej w Poznaniu oraz w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym w Puławach.

Dodatkowo realizacja zadań z zakresu ochrony zdrowia publicznego nakłada na Inspekcję Weterynaryjną obowiązek kontroli gospodarstw pod kątem higieny produkcji mleka, sprzedaży bezpośredniej, a także produkcji pasz dla zwierząt gospodarskich.

II. Nadzór nad ochroną zdrowia zwierząt

W ramach realizacji zadań z zakresu ochrony zdrowia zwierząt na terenie gminy Rogoźno, organy Inspekcji Weterynaryjnej sprawują nadzór nad następującymi podmiotami prowadzącymi w różnym zakresie działalność związaną ze zwierzętami:

- **Produkcja pasz wprowadzanych do obrotu** wymagających rejestracji lub zatwierdzenia: 2 podmioty
- **Obrót paszami:** 2 podmioty
- **Transport ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego:** 3 podmioty
- **Zakłady przetwarzające uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego:** 1 podmiot
- **Transport pasz i materiałów paszowych** – 1 podmiot
- **Skład ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego (węza)** – 2 podmioty
- **Punkty unasienniania zwierząt obrót materiałem biologicznym:** 2 podmioty
- **Punkt kopulacyjny (ogier)** : 2 podmioty
- **Chów lub hodowla ryb:** 3 podmioty
- **Transport zwierząt wykonywany w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej:** 3 podmioty
- **Zarobkowy transport zwierząt:** 1 podmiot
- **Wystawy, pokazy, konkursy zwierząt:** 1 podmiot (wystawy gołębi)
- **Obrót zwierzętami, pośrednictwo w obrocie lub skup zwierząt:** 4 podmioty

Utrzymywanie zwierząt gospodarskich:

- **bydło:** 109 stad w których łącznie utrzymywanych jest 3091 szt. bydła (dane wg ARiMR na koniec 2018 r.)
- **owce:** 9 stad w których łącznie utrzymywanych jest 247 szt. owiec (dane wg ARiMR na koniec 2018 r.)

- **kozy:** 7 stad w których łącznie utrzymywanych jest 44 szt. kóz (dane wg ARiMR na koniec 2018 r.)
- **świnie:** 173 stada w których łącznie utrzymywanych jest 20867 szt. świń (dane wg ARiMR na koniec 2018 r.)
- **koniowate:** 66 posiadaczy/hodowców/opiekunów koniowatych utrzymujących łącznie 362 szt. koni
- **drób rzeźny:** brojlery kurze 7 podmiotów
- **drób hodowlany** (produkcja jaj wylęgowych): 1 podmiot (6 stad drobiu)
- **pszczoły: 33 pasieki** zgłoszone do rejestru PLW w Obornikach jako utrzymywanie zwierząt gospodarskich, w celu umieszczania na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt, w których utrzymywanych jest łącznie 632 **rodziny pszczele**
- **zwierzęta futerkowe:** 1 podmiot

Kontrole ww. podmiotów przeprowadzane są sukcesywnie, jednakże z uwagi na braki kadrowe oraz dodatkowe obowiązki związane z prowadzeniem działań w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terenie kraju kontrole nie są prowadzone zgodnie z bieżącym harmonogramem kontroli na 2019 r. Ponadto dodatkowe kontrole są wykonywane w każdym przypadku podejrzenia, że podmiot prowadzący działalność nadzorowaną nie spełnia wymagań weterynaryjnych.

Od 01.01.2019 r. do 30.09.2019 r. przeprowadzono:

- 5 kontroli dobrostanu zwierząt i warunków higienicznych w gospodarstwie utrzymującym zwierzęta oraz wystawiono 2 zaświadczenia o spełnianiu minimalnych standardów z zakresu warunków utrzymywania zwierząt. Podczas tych kontroli nie stwierdzono uchybień
- 8 kontroli bioasekuracji gospodarstw utrzymujących świnie oraz 1 kontrola sprawdzająca. W 7 przypadkach stwierdzono uchybienia, w związku ze stwierdzonymi uchybieniami wszczęte zostały postępowania administracyjne, natomiast jedno gospodarstwo było prawidłowo zabezpieczone.
- 3 kontrole interwencyjne podmiotów mających zarejestrowane siedziby stad w tym samym gospodarstwie wobec którego zgłoszono podejrzenie dokonywania nielegalnego uboju oraz przetrzymywania zwierząt w niewłaściwych warunkach. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości oraz poczynionych w toku kontroli ustaleń sprawę skierowano do organów ścigania.
- 3 kontrole interwencyjne podmiotów mających zarejestrowane siedziby stad pod tym samym adresem, w związku z otrzymanym zgłoszeniem o prowadzeniu w tym miejscu przez jeden z podmiotów nielegalnego obrotu zwierzętami. W wyniku kontroli stwierdzono poważne naruszenia prawa a sprawę przekazano organom ścigania.
- 1 kontrolę interwencyjną w związku z powiadomieniem o niewłaściwych warunkach utrzymywania zwierząt omowych oraz gospodarskich. W wyniku kontroli nie stwierdzono złych warunków utrzymywania zwierząt.
- 1 kontrolę punktu kopulacyjnego – stwierdzono drobne niezgodności.
- 1 kontrolę działalności polegającej na obrocie i pośrednictwie w obrocie. Stwierdzono drobne niezgodności.
- 1 kontrolę działalności polegającej na transporcie zwierząt do 8 godzin wykonywanej w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej – stwierdzono drobne niezgodności.

W ramach prowadzonego monitoringu chorób zakaźnych zwierząt pobrano następujące ilości prób:

1. Monitoring chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania:

- gruźlica: 4 stada, łącznie zbadano 54 szt. bydła
- białaczka: 2 stada, łącznie zbadano 5 szt. bydła
- brucelloza bydła: 2 stad, łącznie zbadano 5 szt. bydła
- pryszczycza: 0 stad, łącznie zbadano 0 szt. bydła
- choroba niebieskiego języka: 1 stado (owce), łącznie zbadano 1 szt. owca
- choroba pęcherzykowa świń: 3 stada, łącznie zbadano 3 szt. świń
- klasyczny pomór świń (CSF) próby pobrane od świń w gospodarstwach: 8 stad, łącznie zbadano 8 szt. świń
- klasyczny pomór świń (CSF) próby pobrane od padłych dzików: 1 szt.
- klasyczny pomór świń (CSF) próby pobrane od dzików odstrzelonych: 3 szt.
- afrykański pomór świń (ASF): 8 prób (dziki padłe)
- wysoce zjadliwa grypa ptaków: 0 prób (drób)
- wścieklizna: 24 obserwacji zwierząt w związku z pogryzieniem lub podrapaniem człowieka przez zwierzę, 1 badanie laboratoryjne zwłok zwierząt.

Dnia 25.09.2019 r. wydane zostało rozporządzenie nr 5/2019 Wojewody Wielkopolskiego w związku z wystąpieniem zgnilca amerykańskiego pszczoł na terenie powiatu wągrowieckiego. Część terenu gminy Rogoźno obejmującą miejscowości Pruśce, Pruśce-Młyn, Stare wyznaczona została jako obszar zapowietrzony.

2. Monitoring chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi rejestracji:

- choroba Aujeszkiego: zbadano 119 stad (próby pobrano w 91 stadach, 28 stad to tzw. stada puste – brak obsady / łącznie pobrano 723 prób / łączna ilość świń utrzymywanych w badanych stadach: 9344 szt.)
- gorączka Q: 14 prób (owce)
- IBR/IPV: 0 prób (bydło)

Od 01.01.2019 r. do 30.09.2019 r. zgłoszono do Powiatowego Lekarza Weterynarii 169 przypadków padnięcia przeżuwaczy. Badania tych zwierząt w kierunku BSE wykluczyły chorobę.

Ponadto do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Obornikach zgłoszono następujące choroby zakaźne zwierząt podlegające obowiązkowi rejestracji stwierdzone w badaniach wykonanych w ramach nadzoru właścicielskiego:

- warroza: 20 pasiek w których łącznie utrzymywanych jest 517 rodzin pszczelich.

III. Nadzór nad identyfikacją i rejestracją zwierząt oraz kontrole cross-compliance

Kontrole cross-compliance oparte są o podstawową ideę produkcji od „pola do stołu”, która gwarantuje konsumentom, że rolnictwo zaspokaja oczekiwania społeczeństwa w zakresie produkcji bezpiecznej żywności przy zachowaniu zasad ochrony środowiska.

Organem odpowiedzialnym za kontrole wzajemnej zgodności w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt, zdrowia zwierząt, bezpieczeństwa pasz i żywności w części dotyczącej produktów pochodzenia zwierzęcego jest Inspekcja Weterynaryjna.

Kontrole prowadzone są według harmonogramu kontroli, który opracowany został na podstawie listy gospodarstw wytypowanych przez ARiMR. W roku 2019 r. z terenu gminy Rogoźno wytypowanych zostało 12 gospodarstw dotychczas przeprowadzono 10 kontroli. W dwóch przypadkach stwierdzono uchybienia, dotyczyły one oznakowania bydła, nieterminowości zgłaszania zdarzeń do ARiMR oraz nieterminowości dokonywania wpisów do księgi rejestracji bydła.

IV. Nadzór nad humanitarną ochroną zwierząt

Ważnym elementem działalności i realizacji przez Inspekcję Weterynaryjną zadań ustawowych jest prowadzony przez nią nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt. Inspekcja Weterynaryjna kontroluje gospodarstwa utrzymujące zwierzęta, sprawdzając przestrzeganie przepisów o ochronie zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw utrzymujących świnie, cielęta i kury nieśne.

V. Bezpieczna żywność pochodzenia zwierzęcego

Organy Inspekcji Weterynaryjnej odgrywają podstawową rolę w zakresie bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego. Pozyskiwanie, chów, wytwarzanie, oczyszczanie, ubój, rozbiór, przetwarzanie, pakowanie, przepakowywanie, przechowywanie lub transport to czynności składowe „produkcji”, nad którymi ma nadzór Inspekcja Weterynaryjna. Kontrole urzędowe są konieczne w celu sprawdzenia, że podmioty działające na rynku spożywczym stosują się do przepisów w zakresie higieny i bezpieczeństwa żywności.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Obornikach prowadzi nadzór w gminie Rogoźno nad następującymi podmiotami:

- **Ubój:** 1 podmiot
- **Rozbiór i przetwórstwo:** 1 podmiot
- **Przetwórstwo mięsa:** 1 podmiot
- **Transport produktów pochodzenia zwierzęcego:** 2 podmioty
- **Sprzedaż bezpośrednia jaj:** 2 podmioty
- **Sprzedaż bezpośrednia miodu:** 4 podmioty
- **Pośrednictwo w obrocie produktami pochodzenia zwierzęcego-** 2 podmioty
- **Produkcja podstawowa- Koło Łowieckie-** 1 podmiot
- **Punkt skupu dziczyzny-** 1 podmiot

W gospodarstwach, które pozyskują mleko przeprowadzono łącznie 1 kontrolę. Wszystkie stwierdzone uchybienia zostały usunięte w terminie. Jednocześnie pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej znajduje się ubój zwierząt w gospodarstwach z pozyskiwaniem mięsa na potrzeby własne. Charakteryzuje się on tym, że mięso pozyskane od zwierząt w wyniku takiego uboju, może być wykorzystane wyłącznie na użytek własny, tj. nie może podlegać sprzedaży. Ponadto produkcja mięsa przeznaczonego na użytek własny, tj. pozyskiwanie mięsa z utrzymywanych w gospodarstwie zwierząt, wiąże się z dodatkowymi czynnościami weterynaryjnymi, m.in. koniecznością przeprowadzenia badania w kierunku włośnicy w przypadku świń oraz zagospodarowania materiału szczególnego ryzyka w przypadku cieląt (do 6 miesiąca życia), owiec i kóz.

Z terenu gminy Rogoźno w roku 2019 dokonano 5 zgłoszeń uboju świń.

VI. Nadzór nad paszami oraz ubocznymi produktami zwierzęcymi

W zakresie nadzoru nad produkcją pasz dla zwierząt oraz ubocznymi produktami zwierzęcymi wykaz podmiotów na terenie gminy Rogoźno przedstawia się następująco:

- **Produkcja pasz wprowadzanych do obrotu wymagających rejestracji lub zatwierdzenia:** 2 podmioty
- **Obrót paszami:** 2 podmioty
- **Transport ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego:** 3 podmioty
- **Kompostownia przetwarzające uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego:** 1 podmiot
- **Transport pasz i materiałów paszowych** – 1 podmiot
- **Skład ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego (węza)** – 2 podmioty
- **Gospodarstwa utrzymujące zwierzęta** – patrz rozdział II.

Ponadto Inspekcja Weterynaryjna prowadzi rejestr oraz sprawuje nadzór nad podmiotami produkującymi materiały paszowe (np. młyny, gorzelnie oraz podmioty prowadzące produkcję roślinną).

W bieżącym półroczu przeprowadzono:

- 1 kontrolę w punkcie obrotu;
- 8 kontroli w gospodarstwach;
- 3 kontrole na wytwórni – nałożono na wytwórnię jeden mandat;
- 2 kontrole w składzie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego – wydano 2 decyzje rejestrujące podmiot zajmujący się składowaniem i wprowadzaniem do obrotu węzy;
- 1 kontrolę ubojni w temacie zagospodarowania ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego;
- 1 kontrolę kompostowni przetwarzającej uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego;
- 2 kontrole podmiotów zajmujących się transportem ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego – wydano 1 decyzję rejestrującą podmiot;
- 1 kontrolę podmiotu zajmującego się transportem materiałów paszowych;
- 400 kontroli - dokumentów handlowych w systemie TRACES dotyczących handlu wewnątrzwspólnotowego obornikiem końskim sprowadzanym do kompostowni.

VII. Weterynaryjna kontrola w handlu pomiędzy Polską, a państwami członkowskimi Unii Europejskiej, a także pomiędzy Polską a krajami nienależącymi do Unii Europejskiej.

Kontrola weterynaryjna w handlu jest to kontrola zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego wykonywana w ramach nadzoru nad obrotem nimi pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej - czyli w ramach wspólnego rynku. Zgodnie z polityką Unii Europejskiej w zakresie swobodnego przepływu zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego, rynek wewnętrzny obejmuje obszar wszystkich państw członkowskich bez granic wewnętrznych.

W myśl generalnej reguły wzajemnego uznawania wyników kontroli przeprowadzonych przez służby poszczególnych państw członkowskich, przesyłka zwierząt lub produktów pochodzenia zwierzęcego, która została poddana kontroli przeprowadzonej przez organy Inspekcji Weterynaryjnej w sposób zgodny z obowiązującym prawem wspólnotowym, przy wprowadzeniu jej do obrotu na terytorium

jednego z krajów członkowskich, może być bez dodatkowej kontroli wprowadzona do obrotu w każdym innym kraju będącym członkiem Wspólnoty.

W wyniku tak przeprowadzonej kontroli państwo członkowskie musi jednak zagwarantować, iż przesyłki zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego:

- 1) spełniają wszystkie szczegółowe normy i standardy weterynaryjne określone w przepisach o zdrowiu zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, w przepisach o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich lub przepisach o bezpieczeństwie zdrowotnym produktów pochodzenia zwierzęcego;
- 2) są oznakowane, etykietowane oraz zaopatrzone w świadectwo zdrowia lub inny wymagany dokument, który towarzyszy im aż do ostatecznego odbiorcy wskazanego w tym dokumencie;
- 3) pochodzą od podmiotów, które podlegają regularnym kontrolom weterynaryjnym;
- 4) nie pochodzą od podmiotów, ani z terenów lub regionów, które są przedmiotem restrykcji administracyjnych lub środków ochronnych wprowadzonych z powodu podejrzenia lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania;
- 5) będą transportowane w odpowiednich środkach transportu, których stan jest zgodny z zasadami określonymi w prawie wspólnotowym.

W 2019 r. z terenu gminy Rogoźno dokonano 3 wysyłek zwierząt (psy) do krajów spoza Unii Europejskiej, 1 wysyłki psa na teren kraju członkowskiego UE. Natomiast na teren gminy Rogoźno dotarło 6 przesyłek zwierząt z innych państw członkowskich w tym:

- 12 przesyłek świń - 7057 szt. zwierząt (prosięta/warchlaki) – kraj pochodzenia Dania,

Ponadto na teren gminy Rogoźno dotarło 400 przesyłek ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego (obornik koński).

VIII. Wnioski, plany i założenia

Aktualna sytuacja kadrowa w Inspekcji Weterynaryjnej jest niepokojąca. Zwiększanie ilości obowiązków, bez zapewnienia odpowiedniej liczby osób do realizacji nałożonych zadań, jest powodem braku realizacji części zadań. Szczególnie dużym zagrożeniem jest brak chętnych lekarzy weterynarii wolnej praktyki do wykonywania zadań z wyznaczenia powiatowego lekarza weterynarii. Przyczyną tego stanu rzeczy są zbyt niskie stawki za wykonywane zadania, które nie zmieniły się od 2012 r., stawka za dojazd nie zmieniła się od 2007 r.

Obecnie do realizacji zadań z zakresu monitoringu chorób zakaźnych zwierząt (białaczka, gruźlica, bruceloza) zadania na terenie całego powiatu wykonuje 1 urzędowy lekarz weterynarii (ULW) mieszkający poza terenem powiatu. Monitoring choroby Aujeszkiego wykonuje 1 ULW na terenie całego powiatu. Obserwacje w kierunku wścieklizny 3 ULW na terenie powiatu, 1 ULW na terenie gminy Rogoźno. Świadectwa zdrowia dla zwierząt w obrocie krajowym wystawia 4 ULW na terenie całego powiatu + 5 ULW w wyznaczonych stadach świń (duże stada zarodowe oraz chów nakładczy Agri-Plus), nadzór na uboju zwierząt rzeźnych prowadzi 4 ULW.

W związku z opisaną powyżej sytuacją programy monitoringowe chorób zakaźnych zwierząt (monitoring bydła EBB/BrB/TBC) nie są realizowane zgodnie z harmonogramem. Badania

monitoringowe w kierunku ch. Aujeszkyego oraz monitoring pozostałości są realizowane zgodnie z harmonogramem.

W obliczu przedstawionego powyżej złego stanu kadrowego Inspekcji Weterynaryjnej, musimy podjąć zintensyfikowane działania mające na celu zwiększenie świadomości wśród rolników o zagrożeniach jakie niesie ze sobą wystąpienie jakiegokolwiek choroby zakaźnej zwalczanej z urzędu na terenie powiatu. Biorąc pod uwagę aktualną sytuację epizootyczną na terenie kraju, szczególnie zagrożenie i wyzwanie stanowi dla nas afrykański pomór świń. Niestety, wnioski wyciągnięte na podstawie przeprowadzonych dotąd kontroli z zakresu bioasekuracji gospodarstw są niepokojące, większość kontrolowanych gospodarstw, mimo obowiązujących od ponad dwóch lat uregulowań prawnych, nie jest zabezpieczona przed wniknięciem wirusa afrykańskiego pomoru świń, najczęściej spotykane problemy to:

- niskie zainteresowanie ze strony rolników tematem związanym z zabezpieczeniem ich własnych gospodarstw przed wniknięciem wirusa afrykańskiego pomoru świń,
- bierna postawa posiadaczy świń oraz twierdzenie, że dopóki nie przyszła do nich żadna kontrola to nie muszą w swoich gospodarstwach nic poprawiać,
- brak świadomości na temat choroby, dróg jej przenoszenia, czynników ryzyka, a także pierwszych objawów pojawienia się choroby w stadzie i działań jakie należy wówczas podejmować,
- brak wiedzy w zakresie aktualnie obowiązujących przepisów wprowadzonych w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie kraju,
- brak zabezpieczeń pomieszczeń inwentarskich przed możliwością dostania się do nich zwierząt wolnożyjących i domowych,
- brak higieny, brak dobrych praktyk, brak podstawowych nawyków związanych ze zmianą odzieży wierzchniej i obuwia oraz dezynfekcją obuwia i rąk przy każdym wejściu do chlewni,
- brak oznakowania zwierząt i brak dokumentacji związanej z utrzymywaniem zwierząt gospodarskich.

Poważny problem stanowią też hobbistyczne hodowle zwierząt z rodziny świniovatych innych niż świnia domowa jak np. świń wietnamskich, świniodzików czy nawet dzików odłowionych ze środowiska naturalnego, które nie są zgłaszane do odpowiednich instytucji nadzorujących.

W związku z pojawianiem się kolejnych ognisk afrykańskiego pomoru świń na terenie kraju, przed terenowymi jednostkami Inspekcji Weterynaryjnej postawione zostało zadanie przeprowadzenia do końca 2019 r. kontroli bioasekuracji we wszystkich gospodarstwach w których są utrzymywane świnie. W ocenie Powiatowego Lekarza Weterynarii w Obornikach przy obecnym stanie kadrowym rzetelne wykonanie wszystkich kontroli jest niemożliwe.

W związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń na terenie kraju, nieustannie prowadzone są działania związane z pobieraniem prób od padłych dzików. Każdy przypadek znalezienia zwłok padłego dzika musi być zgłoszony do Powiatowego Lekarza Weterynarii właściwego terytorialnie dla miejsca znalezienia zwłok padłego dzika. Od dnia 01.01.2019 r. do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Obornikach wpłynęło 7 zgłoszeń o znalezieniu padłego dzika na terenie gminy Rogoźno. W dalszym ciągu zdarzają się sytuacje podjęcia padłej zwierzyny przez osoby nieuprawnione. Zbieranie padłych zwierząt przez osoby nieuprawnione jest szczególnie niepokojące w obliczu zagrożeń wynikających z aktualnej sytuacji epizootycznej w odniesieniu

do afrykańskiego pomoru świń w Polsce oraz realnym ryzykiem wystąpienia tej jednostki chorobowej również na terenie powiatu obornickiego. W ocenie Powiatowego Lekarza Weterynarii w Obornikach, wśród lokalnej społeczności, w dalszym ciągu jest bardzo niska świadomość istnienia realnego zagrożenia wystąpienia afrykańskiego pomoru świń na terenie powiatu oraz związanych z tą jednostką chorobową trudnościami i stratami ekonomicznymi.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Obornikach planuje podjąć bardziej skuteczne działania mające na celu zwiększenia świadomości rolników o zagrożeniach i konsekwencjach wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt jaką jest afrykański pomór świń na terenie powiatu. W pierwszej kolejności planowane są spotkania z podmiotami prowadzącymi obrót, pośrednictwo w obrocie, transport zwierząt oraz produkcję i sprzedaż pasz. W związku z tym, że wprowadzenie zakazów związanych z przemieszczaniem zwierząt z całą pewnością byłyby bardzo dotkliwe z ekonomicznego punktu widzenia nie tylko dla rolników utrzymujących zwierzęta, ale także dla wszystkich lokalnych podmiotów prowadzących ww. działalności, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Obornikach zamierza w większym stopniu zaangażować podmioty prowadzące działalność gospodarczą związaną z produkcją, sprzedażą pasz oraz obrotem i transportem zwierząt w celu prowadzenia akcji informacyjnej wśród hodowców zwierząt. Posiadacze zwierząt muszą przede wszystkim mieć świadomość zagrożenia, mieć poczucie odpowiedzialności za własne gospodarstwa i zdawać sobie sprawę z tego, że to oni są odpowiedzialni za utrzymywane przez nich zwierzęta i warunki w jakich są utrzymywane. To hodowcy zwierząt musi zależeć na ochronie jego stada przed wystąpieniem choroby u zwierząt. Inspekcja weterynaryjna nieustannie rozpropagowuje wśród hodowców utrzymujących trzodę chlewną oraz wśród podmiotów mających bezpośredni kontakt z rolnikami tj. wytwórnie pasz, punkty sprzedaży pasz, punkty skupu zwierząt oraz lekarzy weterynarii wolnej praktyki rozpropagowywane ulotki informacyjne na temat afrykańskiego pomoru świń, jednakże w ocenie Powiatowego Lekarza Weterynarii ten sposób rozpowszechniania informacji jest mało skuteczny. Lepszy efekt dają bezpośrednie rozmowy w trakcie kontroli gospodarstw kiedy inspektorzy weterynaryjni udzielają informacji dotyczących zabezpieczenia gospodarstwa, objawów choroby oraz postępowania w przypadku wystąpienia objawów nasuwających podejrzenie wystąpienia choroby zakaźnej wywołanej przez wirus afrykańskiego pomoru świń.

W związku z nadchodzącym okresem wzmożonej migracji ptaków nieustannie istnieje zagrożenie wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków. Gmina Rogoźno jest pod tym względem „czerwonym punktem” na mapie powiatu, gdyż 7 z 8 wielkotowarowych fermy drobiu zlokalizowanych jest na terenie tej gminy. Powiatowy Lekarz Weterynarii w Obornikach w najbliższym czasie będzie podejmował działania informacyjne dotyczące tej jednostki chorobowej. Koniecznym jest przypomnienie hodowcom utrzymujących drób zarówno w stadach komercyjnych jak i w chowie przyzagrodowym oraz podmiotom mającym bezpośredni kontakt z hodowcami, że zagrożenie związane z wystąpieniem tej jednostki chorobowej jest ciągle duże.

Na stronie internetowej Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Obornikach <http://www.piwoborniki.pl/> udostępniane są informacje o chorobach zakaźnych zwierząt

podlegających obowiązkowi zwalczania jak np. afrykański pomór świń, wysoce zjadliwa grypa ptaków, zgnilec amerykański pszczoł.

Reasumując, sytuację i stan rolnictwa na terenie Gminy Rogoźno (w zakresie funkcjonowania zakładów produkujących żywność pochodzenia zwierzęcego oraz pozostałych podmiotów nadzorowanych przez Inspekcję Weterynaryjną) uznać można za zadowalające. Aktualna sytuacja kadrowa związana w szczególności z brakiem chętnych lekarzy weterynarii wolnej praktyki do wykonywania zadań z wyznaczenia powiatowego lekarza weterynarii może skutkować brakiem realizacji monitoringu chorób zakaźnych zwierząt (bydło), lub wykonywaniem badań niezgodnie z harmonogramem. Również rzetelna realizacja kontroli bioasekuracji wszystkich gospodarstw z terenu powiatu do końca 2019 r. przy obecnym stanie zatrudnienia i ilości bieżących obowiązków jest nierealna. Szczególnie niepokojąca jest również sytuacja braku zaangażowania i zainteresowania ze strony podmiotów związanych z produkcją trzody chlewnej w zakresie zabezpieczenia swoich własnych gospodarstw przed wystąpieniem chorób zakaźnych zwierząt.

POWIATOWY LEKARZ WETERYNARII
W OBORNIKACH

lek. wet. Magdalena Karmelita-Bach

